

Afbladderende eenheid

Afbladderende eenheid

Karpo Godina liet in *De litanie van de gelukkige mensen* zien dat de 'broedervolkers' van Joegoslavië al in 1971 hun huizen in een eigen kleur schilderden.

Nachtpodium

► NEDERLAND 3, 0.10-0.50 UUR

ANSICHTKAARTEN uit vervlogen dagen, dat zijn de beelden in de prachtige film *Zdravi ljudi za razonodu*, oftewel *De litanie van de gelukkig mensen*. In deze film uit 1971 maken we kennis met een groot aantal inwoners van de streek Vojvodina in Servië, waar 33 nationaliteiten in schijnbare harmonie met elkaar samenleefden. De huizen van elk dorp in deze streek hadden een eigen kleur. Zo schilderden bijvoorbeeld de Kroaten hun huizen geel, de Slowaken blauw, de Russen wit, de Hongaren groen. De jonge cineast Karpo Godina besloot er een film over te maken. Hij scheurde in een piepkleine Fiat 500 over de landwegen en portretteerde de plaatselijke bevolking voor hun huizen.

Godina: 'We klopten gewoon op de deuren en vroegen "Mogen we u filmen?" Sommige mensen begrepen het niet helemaal en vroegen ons vervolgens hoeveel ze daarvoor moesten betalen. Wij riepen dan ruimhartig: "Voor deze keer doen we het gratis!" De mensen waren ons dan zeer dankbaar en poseerden vol trots voor de camera.' Dit leverde niet alleen een cinematografisch juweeltje op, met prachtige kleuren en ontroerende taferelen, het bleek bij nadere beschouwing eveneens een politiek pamflet. Godina: 'Toen de film op het Belgrado Filmfestival werd vertoond, kreeg hij een staande ovatie die wel tien minuten heeft geduurd. Men ervoer de film als een

esthetische loutering. Maar kort daarna ontcijferden critici en politici de politieke ondertoon.' Want hoewel elk dorp wordt ingeleid met een liedje waarin de liefde tussen de Balkanvolkeren wordt geroemd, blijkt uit sommige citaten dat men zich eerder concentreert op de verschillen - zij zijn zus en wij zijn zo - dan op de overeenkomsten. De autoriteiten zagen dit blootleggen van de 'ware' volksaard als een subversieve daad van de filmmaker en plaatsten hem een jaar na de première op de zwarte lijst. Deze vermelding maakte het Godina jarenlang onmogelijk om emplooi te vinden in de filmwereld.

Inmiddels weten we dat de gevierde naastenliefde inderdaad slechts zeer oppervlakkig was en dat de dieperliggende gevoelens van haat en ressentiment uiteindelijk tot bloedige oorlogen tussen de bevolkingsgroepen van het voormalige Joegoslavië hebben geleid. En dat geeft deze film in retrospectief extra betekenis.

Het voorstel om de film in *Nachtpodium* te laten zien, is afkomstig van de Sloveense Maja Cesnovar. Zij kwam midden jaren '90 naar Nederland om Film- en Televisiewetenschappen te studeren. Sindsdien woont ze in Amsterdam. Ooit, nog op het gymnasium in Slovenië, zag Cesnovar de film en deze maakte toen grote indruk op haar. Tot haar blijde verrassing zag ze *De litanie van de gelukkige mensen* onlangs weer tijdens een klein filmfestival. Het leek haar een mooi idee om via *Nachtpodium* de film, voorafgegaan door een interview met de inmiddels 60-jarige regisseur, aan een groter publiek te tonen. Voor dit interview ging zij terug naar haar geboorteland en zocht de sympathieke filmmaker op in de hoofdstad Ljubljana, waar hij doceert aan de filmacademie.

GEERT VAN DE WETERING

De autoriteiten zagen dit blootleggen van de 'ware' volksaard als een subversieve daad van de filmer